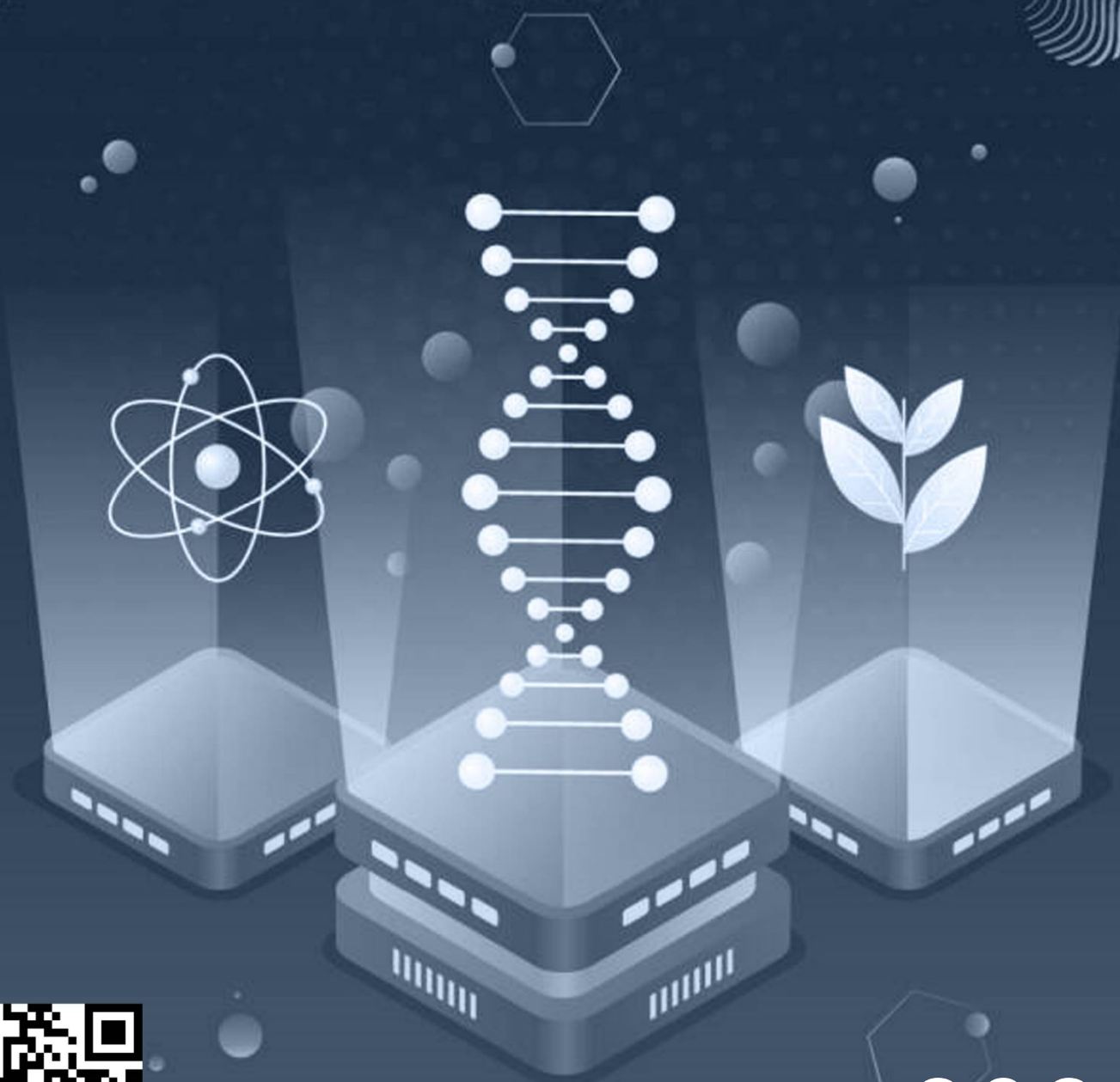

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

JOURNAL OF MAMUN SCIENCE

Volume 4, Issue 3 **2026**

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

4 JILD, 3 SON

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE»

TOM 4, HOMEP 3

JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

VOLUME 4, ISSUE 3

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MA'MUN SCIENCE» | JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

№3 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0000-2026-3>

Бош муҳаррир: | Главный редактор:
Chief Editor:

Matyakubov Umidjon Raximovich
(i.f.d., prof.)

Бош муҳаррир ўринбосари: | Заместитель
главного редактора: | Deputy Chief Editor:

Xudoynazarov Egambergan Madrahimovich
(PhD., dots.)

TAHRIRIY MASLAHAT KENGASHI | EDITORIAL BOARD | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

FILOLOGIYA FANLARI

O'rozboyev Abdulla Durdibayevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Oybek Saporboyevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Galiyeva Margarita Rafaelovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Nasrullayeva Nafisa Zafarovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Samarqand davlat chet tillari instituti

Cho'ponov Otanazar Otojovich

Filologiya fanlari doktori (DSc)

Urganch davlat universiteti

Yakubova Matluba Tajibayevna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Matnazarov Javlanbek Kabulovich

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

TARIX FANLARI

Anatoliy Sagdullayevich Sagdullayev

Tarix fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi Fanlar

akademiyasining haqiqiy a'zosi

Ashirov Adhamjon Azimbayevich

Tarix fanlari doktori, professor,

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasi Tarix instituti.

Shaydurov Vladimir Nikolayevich

Tarix fanlari doktori, dotsent

Leningrad davlat universiteti Rossiya

Abdullayev Utkir Ismoilovich

Tarix fanlari doktori (DSc),

dotsent Urganch davlat universiteti

Matkarimova Sadoqat Maqsudovna

Tarix fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Timur Pulatovich

Tarix fanlari nomzodi, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdalov Umidbek Matniyazovich

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

PSIXOLOGIYA FANLARI

Shoumarov G'ayrat Baxromovich

Psixologiya fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasining haqiqiy a'zosi

Kryukova Tatyana Leonidovna

Psixologiya fanlari doktori, professor

Kostroma davlat universiteti Belorusiya

Karpinskiy Konstantin Viktorovich

Psixologiya fanlari doktori, professor

Grodno davlat universiteti Belorusiya

Urazbayeva Dilbar Abdullayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Jumaniyazova Nasiba Ramatillayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

IQTISODIYOT FANLARI

Ruzmetov Baxtiyar

Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ma'mun Universiteti NTM

Sherov Alisher Bakberganovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Voronsova Yuliya Vladimirovna

Iqtisodiyot fanlari nomzodi

Moskva davlat boshqaruvi universiteti

Jabborov Umarbek Rustambekovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Cho'ponov San'at Otanazarovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Niyazmetov Islambek Masharipovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

PEDAGOGIKA VA FALSAFA FANLARI

Sardor Sharifzoda O'razboy Tabib o'g'li

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Adilov Zafar Yunusovich

Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Boltayev Abdurahim Amanovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Zoirov Erkin Xalilovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Buxoro davlat texnika universiteti

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun
Universiteti NTM

TIBBIYOT FANLARI

Yuldashev Baxrom Sobirjanevich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Ravshanbek Babajonovich

Tibbiyot fanlari doktori, professor

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Esamuratov Aybek Ibragimovich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Samandarova Barno Sultonovna

Biologiya fanlari nomzodi, dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Tajiyeva Zebo Baxodirovna

Tibbiyot fanlari falsafa doktori (PhD)

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

ILMIY JURNAL TEXNIK KOTIBI

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Ma'mun Universiteti NTM

Журнал включен в перечень ВАК национальных научных изданий, рекомендуемых для публикации
основных научных результатов диссертаций по медицинским наукам постановлением
№ 01-08/3068/17 от 27 сентября 2024 г.

Page Maker | Верстка | Саифаловчи: X. Mirzaxmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

TARIX

- 1. Matyakubov Nurbek Rayimberganovich.**
TOSHKENT METROPOLITENINING BIRINCHI NAVBATI QURILISHI TARIXIDAN.....7
- 2. Muborak Madrimovna Matyakubova.**
XIX ASRDA XIVA XONLIGIDA TANGA ZARB QILISH AMALIYOTI VA ZARBXONA ISHI.....11
- 3. Bazarbayev Sanjar Xamzayevich.**
ASALARILAR JAMIYATI VA IJTIMOIIY HAMKORLIK: ETNOLOGIK TAHLIL.....15
- 4. Nurmetov Ismoil Alimbayevich.**
SOVET DAVRIDA O‘ZBEKISTONDA AGRAR-INDUSTRIAL SIYOSAT VA UNING EKOLOGIK OQIBATLARI (1960–1980 YILLAR).....20
- 5. Xudaybergenov Hayitboy Satimovich.**
“XORAZM YOG‘OCH O‘YMAKORLIGI AN‘ANALARI: (ICHAN-QAL‘A MUZEYI MATERIALLARI ASOSIDA)”.....24
- 6. Mallabayev Botirjon Baxtiyorovich.**
YOSHLAR TAFAKKURINI SHAKLLANTIRISHDA ILM-FANNING AHAMIYATI.....28
- 7. Nozima B. Agzamova.**
ILK XRISTIAN JAMOALARINING MARKAZIY OSIYO HUDUDIGA KIRIB KELISHI TARIXI.....34

PEDAGOGIKA

- 1. Sharipov Allabergan Kamilovich.**
JISMONIY MADANIYAT VA SPORT MUTAXASSISLARINI KASBIY TAYYORLASHDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: SO‘ROVNOMA ASOSIDA EMPIRIK TAHLIL.....41
- 2. Masharipov Ravqat Madraximovich.**
KURASHDA KO‘P YILLIK TAYYORGARLIK BOSQICHLARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....50
- 3. E.Y.Davletov.**
BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNING PEDAGOGIK TAFAKKURINI KVAZI TADQIQOTCHILIK METODI YORDAMIDA RIVOJLANTIRISHGA YO‘NALTIRILGAN YONDASHUVLAR.....56
- 4. Mustafo Yunusxo‘jayev.**
NAJMIDDIN KUBRONING “USUL AL-‘ASHARA” ASARIDA YOSHLARNI ICHKI TARBIYAGA O‘RGATISH MASALALARI.....62

IQTISOD

5. Xudoyorov Lochinbek Bahromovich.

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SERVIS SOHASINING TRANSFORMATSIYASI
VA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI.....67

6. Meliboyev Ibroxim.

SAMARQAND VILOYATI BO‘YICHA HUDUDIIY OLIY TA‘LIM TASHKILOTLARIDA
RESURS SALOHIIYATI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO‘RSATKICHLAR
TAHLILI.....74

7. Matkarimov Mansur

SUV XO‘JALIGI SOHASIDAGI OBYEKTЛАRNI DAVLAT-XUSUSIIY SHERIKLIK ORQALI
SAMARALI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....80

8. Baxtiyorova Vasilaxon Muzaffarovna.

INNOVATSION IQTISODIYOTDA TIBBIIY XIZMATLARNI KO‘RSATISHNI
RAQAMLASHTIRISHNING AFZALLIKLARI.....91

9. Aminbayeva Guli Ravshanbek qizi

TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQOTLARIDAN
FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI: XORIJIY ADABIYOTLAR TAHLILI.....95

FILOLOGIYA

1. Abdulla Xudoyberganov G‘ofurjon o‘g‘li.

TASAVVUFIIY RAMZLAR IFODASIDA SULAYMON BOQIRG‘ONIIY MAHORATI.....100

2. Убайдова Дилрабо Аскаревна.

ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКИХ ЕДИНИЦ
РУССКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКОВ.....104

Mustafo Yunusxo'jayev
UrDU tayanch doktoranti

NAJMIDDIN KUBRONING "USUL AL-'ASHARA" ASARIDA YOSHLARNI ICHKI TARBIYAGA O'RGATISH MASALALARI

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.19654427>

Annotatsiya: Ushbu maqolada muallif Najmiddin Kubroning yoshlarni tarbiyalashdagi qarashlari va ularning yechimlari keltirgan.

Kalit so'zlar: Najmiddin Kubro, yoshlar, tasavvuf, tarbiya, so'fiylik, axloq, odob, poklik, sabr, muhabbat.

Аннотация: В данной статье автор представляет взгляды Наджмиддина Кубро на образование молодежи и пути решения этой проблемы.

Ключевое слово: Наджмиддин Кубро, молодость, мистицизм, образование, суфизм, мораль, порядочность, чистота, терпение, любовь.

Annotation: In this article, the author presents Najmiddin Kubro's views on educating young people and their solutions.

Key words: Najmiddin Kubro, youth, mysticism, education, Sufism, morality, decency, purity, patience, love.

Najmidin Kubro hazratlari keyingi boshqa asarlarida ham davom ettirganlarki, ularda keltirilgan maqomlar va shartlar ham asosan ta'kidlangan o'n usulga asoslangandir. Misol uchun, "Risola ilal hoim" asariga murojaat kilsak. Muallifning o'zi bu haqda aytadi: "Ey sodik, ixlosli tolib va murid, suratu siyratingni pokla! Kir va iflosliklarni tozalamaguncha qudsiy va rabboniy huzurga yuksalib bo'lmas. Ichki va tashki pokizalikka o'n asos (usuli ashara) va quyidagi shartlar ado etilmasdan erishib bo'lmaydi",

Ya'ni, Najmidin Kubro hazratlari bu o'rinda insoniy ichki va tashki pokizalikka erishish deganda, insonlarni irqi, millati va tabaqasiga ko'ra ajratmayapti. U faqat "sodiq, ixlosli" deya barcha insonlarni ham shu toifaga mansub bo'lishga undamoqda. Bir so'z bilan aytganda insonparvarlik mazmunida barcha odamzot teng tutilmoqda. Demak, u aytayotgan 10 usul va shart quyidagilardan iboratdir:

1. Vujud pokizaligi

Bu o'rinda muallif dastlab inson tanasining toza bo'lishini nazarda tutmoqda. Badanni "hadasu kirlar"ini tozalash bilan bu ish amalaga oshadi. Chunki muallif o'z fikrini oyat va hadislar asoslab aytadiki, suv tuproq va balchiqni tozalash uchun yaratilgan. Ana shu suv qudsiy ruh yuzidagi tuprok izlarini tozalaydi. Bu tozalik uzluksiz ravishda ado etilsagina rabboniy nurlar barq ura boshlaydi.. Xayol ko'zgusiga monand bu nurlar fakat basirat bilan ko'rilur. Demak, jismoniy poklik — ruhiy kamolotning sharti.

Pedagogik talqin: bugungi maktab/kollej/oTM tarbiyasida ko'pincha ma'naviylik haqida gapirib, lekin talabani gigiyena, tozalik, saranjomlik, kiyinish madaniyatiga yetarlicha o'rgatmaymiz. Kubro modeli esa buning teskarisini aytadi: tashqi poklik – ichki poklikka kirish eshigi. Shuning uchun:

“toza tan – toza tafakkur” tamoyilini sinf tarbiyasiga kiritish,
gigiyena bo'yicha tarbiyaviy soatlarni e'tiborsiz qoldirmaslik,
tozalikni diniy emas, ma'naviy-psixologik ehtiyoj sifatida tushuntirish kerak.

2. Xilvat

Quyosh nurlari tushmaydigan, qorong'u bir yerda boshqa mashg'ulotlardan chekilib ibodat kilish xilvatdir. Qalbning ochilishi uchun shartlardan biri esa xilvatga kirgan kishi tuyg'u a'zolarini jilovlay bilishi va faoliyatidan to'xtashidan kelib chikadi. Xilvat nima uchun kerak, degan savolga esa shunday javob beriladi: "Nafs o'yin-kulgu va xalq bilan unsiyat quradi. Inson xilvat usul bilan nafsini insonlardan yiroqlashtiradi, uni hibsga oladi va nojoiz narsalardan tiyish bilan uni (istaklari amalga oshirilmaganligi bois) zaiflashtiradi, dalilu burhonlarni yo'qqa chiqaradi. Ularning g'arq bo'lishi va qo'porilishi bilan (qarama-qarshi ravishda) qalb burxoni zuhur topadi va g'ayb nuri bilan yorishadi". bugungi yoshlar uchun “hilvat” — bu yakkalanib ketish emas, balki:

“raqamli hilvat” – telefon, tarmoq, ijtimoiy media ta'siridan bir muddat chiqish;

“diqqatni qayta tiklash vaqti” – darsdan oldin 2–3 daqiqa sukunat;

“ichki nutqni eshitish” – bolaga o'z fikrida qolish va mustaqil mulohaza qilish imkonini berish.

Shunday qilib, hilvatni diqqat gigiyenasi deb atash mumkin. Bu ayniqsa konsentratsiyasi pasaygan, ekranga qaram bo'lib qolgan o'quvchilar bilan ishlashda qo'l keladi.

3. Davomli sukut

Bunda Alloh zikridan boshqa holatlarda doimiy sukut saqlash tavsiya etiladi. Muallif sukutni Yahyo payg'ambarning hayoti, axloqi va ishorati deya ta'rif etadi. Uning Alloh buyurgan sukutni amalga oshirgani uchun kalb kalomi va sadosini eshitganini aytib, agar behuda gap-so'zdan kechilsa ana shunday martabaga erishish ehtimoldan holi emasligini ta'kid etadi. Yana, Iso alayhissalom gapirishini istagan zamon onasi Maryamga sukut qilinishi aytilganini keltiradi. "Xullas, til gapira boshlasa qalb jim qoladi va farog'at topadi. Ammo til sukut saqlasa, qalb so'zlay boshlaydi", maktabda biz ko'proq “gapirish”ni o'rgatamiz, lekin “tinglash”ni kam o'rgatamiz. Aslida esa:

tinglash – hurmat;

tinglash – empatiya;

tinglash – ichki nutqni faol qiluvchi texnika.

Shu ma'noda Kubrocha sukunat — “dars payti shovqin qilma” darajasida emas, balki “o'z qalbingning ovozi eshit” darajasidagi sukunat. Bu “faol tinglash”, “meditativ tinglash”, “sukut daqiqasi” kabi zamonaviy pedagogik amaliyotlar bilan yaxshi mos keladi.

4. Davomiy ro'za tutish

Nafs va shayton bilan mujodala qilmoqchi bo'lgan odamga ro'za bir qalkondir va u juda zarurdir. Chunki, "ro'za vujudagi suv va tuprokka oid narsalarning kamayishiga ta'sir etadi, qalbni g'ubor, kir va mubhamliklardan poklaydi". Qalbdagi "bulut"larni yo'qotish uchun ham ro'zaga katta ahamiyat beriladi. biz buni darsga to'g'ridan to'g'ri “ro'za tuting” deb kiritmaymiz, albatta. Lekin ro'zadagi pedagogik mazmunni olishimiz mumkin:

me'yoriy ovqatlanish;

o'smirlik davrida nafsiy istaklarni boshqarish;

“kechiktirilgan lazzat” (delay of gratification) – hozir emas, keyin;

o'z-o'zini tiyish.

Bu – irodaviy tarbiya. Kubro esa aynan shuni aytyapti.

5. Uzlusiz zikr

Asardagi ta'rifga ko'ra, zikr qalb huzuri ichida, zo'r quvvat bilan ovozni baland qilmasdan, til bilan hatto tomir va shohtomirlarga ta'sir etadigan tarzda Allohni xotirlashdir, deyiladi.

Shayx Najmiddin Kubro aytadi: "Zikr nurdir. U qalbni ishg'ol etib, o'z hukmiga olganda ham, qalb ko'zini ham nurlantiradi. Shu tarzda oydin ko'rishga to'sqinlik qilgan korongu yerlarda ham narsalarni xuddi mana shu qalb ko'zi bilan ko'rishga yetishadi". Bu juda obrazli aytilgan bo'lsa ham, pedagogik jihatdan juda aniq: bo'sh ongni biror narsa baribir egallaydi. Agar u ezgu fikr bilan to'lmasa, boshqa kontent egallaydi.

muntazam qaytariladigan ezgu fikrlar, shiorlar, Qur'on oyatlari, hadislar, milliy qadriyatlar – bu hammasi “zikr”ning pedagogik ko'rinishidir;

bolaga “Negativni qaytarma, ijobiyni ko'proq takrorla” tamoyilini berish kerak;
bu, zamonaviy psixologiya tilida, pozitiv autosugessiya.

U bu kabi fikrlarini eng asos manba Qur'oni Karim oyatlari bilan tasdiqlaydi. Go'yoki, uyg'oq qalbg'a yetishgan zikrdan bir otash xosil bo'ladi va bu otash Allox bilan banda orasidagi barcha pardalarni yoqib yuboradi.

6. Taslimiyat

Allohning taqdiriga va qazosiga taslim bo'lish va rozilik bildirish taslimiyat belgisidir. Najmiddin Kubro yozadi: "Quyida keltirilganlar ham taslimiyatga daxldordir. Bular: faqr-gino, xuzun-xafv, qabz-bast, uns-haybat, ma'rifat, muhabbat, mahv-isbot, huzur-izhor, shuhd-ishhod, bud-ibad, kurb-takarrub, saxv-sakr, sabr-shukr, mahvul-asar, mahvul-ayn, mahvul-eyn, mujohada-mushohada, humud-jumud, o'rgimchaklar uya to'qigan manzillarning zuhur qilishi, munomada-munohasa, munojot-muhovara, mubim. Shular tufayli qalbim menga Rabbimdan xabar beradi". Kubro taslimiyatni juda keng yozyapti: faqrlik, g'am, qabz-bast, muhabbat, ma'rifat, hatto “o'rgimchak uyasi kabi ko'rinadigan manzillar”ni ham taslimiyat doirasiga kirityapti. Ya'ni, inson ruhiy holatlari o'zgaruvchan, tarbiyalanuvchi ham ko'tarilish-pasayishdan o'tadi, lekin bular tarbiya jarayonini to'xtatmasin, deydi.

Pedagogik talqin: bu aynan hozirgi “psixologik moslashuv”, “qiyin bolalar bilan ishlash”, “stressni qabul qilish”, “o'z holatini rad etmaslik” g'oyasiga mos. O'qituvchi ham, o'quvchi ham:

har bir bosqichda kayfiyat turlicha bo'lishi mumkinligini,
tarbiyaviy jarayon faqat “ko'tarinki kayfiyat”dan iborat emasligini,
tarbiya davomida regressiyalar bo'lishi tabiiy ekanini bilishi kerak.

Bu bolaning o'ziga nisbatan qattiq tanqidini kamaytiradi.

7. Xotirani mustaxkamlash

Bu soliklar, boshqacha aytganda mujohada yo'lidagilar uchun juda kiyin ishligi ta'kidlangan. Bu yo'lda yuruvchilarga shayton mudoxala qilishi, turli fitna va qo'rquvlar oldida taysallanib qolishga undashi ta'kidlanadi. Shaytonning dushmanligi va ibodatga bog'liq solikdan qochishi uktiriladi. Shuning uchun, Najmiddin Kubro "biz anglatmoqchi bo'lgan xavotir olti emas, besh kismdir" deya ularni birma bir tushuntirib beradi. Ular: 1) Xavotiri Haq; 2) Xavotiri qalb; 3) Xavotiri malak; 4) Xavotiri shayton; 5) Xavotiri nafs,

Birinchi xavotirda, hech qanday tashqi sabab va xukmga bog'liq bo'lmasdan qalbdagi vuqu' bo'lgan xotir ma'nosini beradi. Chunki Haq ta'oloning xotiri shu. O'z navbatida u ham ikkiga bo'linadi: biri yakozo hoida xavotirga muxolif bo'ladi. Ikkinchisi esa ilhom deb atalgan haqdir, Haq xotiridir. Allohning ilhomga mazhar bo'lgan kalbda yaratgan ilmi ilhomning haqiqatidir. Agar qalbdagi ilmga tayanilsa, shayton hech qachon hech bir narsani yaratishga qodir bo'la olmaydi.

Ikkinchi xavotirning amalga oshishi uchun shunday shartlar amalga oshishi zarur: a) kalb shayton hukmlariga taslim bo'lmaslik, b) nafsning havojizidan solimlik, v) jamol va jalolning mushohadasi ila ziynatlanish, g) chirkinlashuvga sabab bo'lgan gunohlardan, qo'pol va yomon xulklardan yiroqlashuv.

Bunda, qalbg'a kelgan xotirning alomatiyu ishorati bo'ladi. Ular - nafs, qalb, hatto uzvlar u kelishi bilan baxtiyor bo'ladi. Bu holatdagi qalb nima bo'lganida ham e'tiroz qilmaydi. Aksincha, har narsaga taslim bo'ladi.

Ifsho qilinishni istaydi, shak va shubha panjasidan qutulishni orzu etadi

Uchinchi xavotir bu sakinatdir. Alloh o'ziga ishonchlari yana ortishi uchun mo'minlarning qalbig'a sakinat tushurib qo'yadi. Bu xotir asos e'tibori bilan xotiri qalbg'a o'xshasa ham aslida ularning orasida nozik tafovut borligi muallif tomonidan ta'kidlanadi.

To'rtinchi xavotir bandani butunlay zalolat bilan tubanlikka boshlaydi. Hatto mujohadaga kirgan solikni ham gunohga undaydi, agar u bir gunoxdan chekinsa boshqasini ro'para qiladi. Uning ajoyib lutflari va g'aroyib o'yinlari bordir. Shu o'rinda Najmiddin Kubro hazratlari o'zlari mujohada ekanliklarida sodir bo'lgan holatlaridan birini hikoya qiladi. Va xulosa kilib aytadiki, mujohada va riyozat bilan mashg'ul bo'lgan kishiga xavotir katta Eram selidek yopirilib keladi. Solikdan esa ularni hech biriga iltifot ko'rsatmaslik talab etiladi.

Beshinchi xavotirni muallif aklu farosatsiz go'dakka o'xshatadi. "Chunki,- deydi shayx Najmiddin Kubro, go'dak agar o'z tengdoshlari bilan oshiq va yong'oq o'ynamoqchi bo'lsa unga minglab tilla bersangiz ham uni bu yo'ldan qaytarib mamnun kilib olib kolib bo'lmaydi". Muridga ham tushadigan eng kuchli va shiddatli xavotir shu ekanligi ta'kidlanadi. Chunki nafs inson ichki olamining sultoniga o'xshaydi va uning lashkarini shahvat, havo, havas, bashariy va hayvoniy ruh tashkil etadi. Murid esa bu xolda so'kir (qalban ko'r) bo'lib, ularni ko'ra olmaydi va yaxshiyu yomonni fark etolmaydi. Bu holat Alloh nozik hikmati, go'zal muomalasi va keng rahmati bilan muridning ichi nurlangunga qadar davom etadi. Shundan keyingina murid do'st va dushmani ajrata boshlaydi. U nafsni turli hayvonlar suratida insonga hasadi ortishini ham ta'kilab o'tadi. Agar shu holatda murid sabr qilib o'tkazib yuborsa yaxshi va keyinchalik ularga o'rin bergani uchun o'zini malomat kiladi. Shundan keyin ularni o'z vujudidan yo'kotish uchun tuzoklar qo'yadi va ular yordamida butun badanini tozalaydi. Iymonni ziynatlaydi. Nafs shundan keyin go'zallashadi va rozi bo'ladi. Shayx Najmiddin Kubro shu o'rinda Qur'oni karimning "Fajr" surasi 27-28-oyatlarini keltiradi va unga ko'ra zikr etilgan nafs qalbdan boshka narsa emas, deydi. Nafsning esa uch holini keltiradi: 1) nafi ammora, 2) nafi lavvoma, 3) nafi mutmainna. Yana shayx Najmiddin Kubro maxsus ravishda ta'kid etadiki, "agar xotir malak va qalbga oid bo'lsa, sobit qoladi, muridning qat'iyati ham uni ketkaza olmaydi. Agar u nafs va shaytonga oid xavotir bo'lsa, yo'qoladi". Demak Najmiddin Kubro "xavotirlar"ni beshga bo'lib, shaytoniy fikr bilan ilohiy fikrning farqini tushuntiryapti. Hamma kelgan fikr ham yaxshi emas, bolaga fikrni filtrlashni o'rgatish kerak.

Pedagogik talqin:

bu "media savodxonlik"ka juda o'xshaydi: qanday kontent ilohiy, qanday kontent shaytoniy;

bolaga: "hamma ko'ringan narsaga ishonma", "ichingga kelgan har fikr seniki emas" degan tarbiya berish;

g'azab, shahvat, hasad, kibr kabi ichki signallarni ajratishga o'rgatish.

Kubro misol keltiradi: shayton bolani bir gunohdan qaytarsa ham, boshqasiga boshlaydi. Bu – bo'sh qolgan diqqatni yomon narsa egallashiga juda o'xshaydi. Bugun bu aynan: "Men Instagramni o'chirgan edim, lekin yana TikTok ochib oldim" holati. Kubro buni 800 yil oldin aytib bo'lgan.

8. Robitai shayx

Shayx Najmiddin Kubro tarikat va yo'l birodari ekanligi uqtiradi. Ya'ni solikni bu yo'lda doimo nazorat qiluvchi va uni sog'-salomat manziliga yetkazib olib borishga ko'maklashadigan ulug' shaxsdir. Muallif bu o'rinda ham oyat va hadislardan namunalar keltiradi. Keyin shayxning bu yo'lni zararli, qo'rqinch va tahlikali tomonlarini yaxshi bilgani, vaqt, manzil, holu maqomlardan muridiga ta'lim berishi bilan irshod qiluvchi, foydayu zararli narsalarni tanituvchi zot, ekanligi uktiriladi.

bu "ustoz-mentor" tizimi;

o'quvchi yolg'iz qoldirilmasligi kerakligini bildiradi;

tarbiya – o'quvchini faqat ma'lumotga ulab qo'yish emas, balki shaxsga ulashdir.

Shuni ham ko'rib turibmizki, Kubro robito talabida o'ta buyruqboz emas, u nazoratni, yo'l ko'rsatishni, namuna bo'lishni aytyapti. Bu hozirgi "kouching" va "tyutorlik" tizimlariga juda o'xshaydi.

9. Faqat majburiyat holida uxlash

Insonni ham ruhan, ham jismonan chiniqtiradigan xususiyatlaridan biri aslida shudir. Shayx Najmiddin Kubro zarur paytda uxlashning O'lehoivi uyqusizlik asnosida zikrni bir-biri bilan qorishtirmaslikni ta'kidlaydi. Oyatlar asosida esa zikr qilish vaqti va holatlari haqida ma'lumot berilgan. Uykuni kamaytirish va behuda uyqu o'rniga zikr bilan mashg'ul bo'lish kerak. Uyquning

haqiqati aslida qalbdagi tuyg'u a'zolari ochilishi uchun keltiriladi. Uyqudagi hikmat esa ruhi qudsiy, nafsi notika va rabboniy latifa sufliiy vujudagi g'arib holi ekanligidir.

"Mujohada ahlidan bo'lgan zot istirohat va uyquni tark etarkan, tuprok, suv, olov va havodan iborat to'rt unurning hokimiyati erib bitadi, yo'q bo'ladi. Qalb pardalardan sidirilib sof holga kelishi bilan mujohada ahli bo'lgan kimsa basirat ko'zlari ila malakut olamini tomosha aylaydi va Rabbiga ishtiyoq sezadi" Kubro uyquni ham tarbiya vositasiga aylantiradi: "keragida uxlash", "bo'sh vaqtda emas, maqsadga muvofiq uxlash". U uyqu ortsa – zikr kamayishini, ma'naviy sezgirlik pasayishini aytadi.

bu hozirgi ta'limdagi:

"vaqtni boshqarish",

"uyqu gigiyenasi",

"prokrastinatsiyani kamaytirish"

g'oyalariga to'g'ri keladi. Ya'ni, Kubro nafaqat ruhiy amallarni, balki kun tartibini ham tarbiyaga kiritgan. Bu o'quvchi uchun juda muhim: noto'g'ri uyqu – noto'g'ri kayfiyat – noto'g'ri fikr – noto'g'ri qaror zanjiri.

10. Yeyish-ichishda o'rta yo'lni tanlash

Mujohada yo'liga kirgan inson bu yo'lda haddan och qolmaslik, ammo to'yib olish darajasida ham ortiqcha yemasligi kerak. Bu o'rinda ham Qur'oni karimning "A'rof" surasi 31-oyat va "Furqon" surasi 67-oyatlarini keltirib o'tadi. Hadislarga muvofiq ham to'qlikning ofatlari bisyorligi ta'kidlanadi. Masalan, kalbning qattiqlashuvi va pardalarning qalinlashuvi. Bu esa mushohadani susaytirib, miskinlik va tanballikni keltirib chikaradi. Tozalikka ham mone'lik qila boshlaydi. Bu hollar esa o'z navbatida insondan farishtalarni uzoqlashtira boshlaydi. Vaqt ham zoe' ketadi, zikrdan qoladi.

Najmiddin Kubroning yuksak insoniy fazilatlar, shu bilan birga insonparvarlikni targ'ib etuvchi yukoridagi kabi ta'limoti uning boshqa asari "Favoyix-ul jamol"da aks etgandir.

Najmiddin Kubro shunday deydi: "Aziz do'stim, ko'zlaringni yumgil va kara! Qani, nimani ko'ra olasan va kanday ko'rasan? Agar, hech narsani ko'rmayapman desang, yanglishasan. Aslida sen xuddi o'sha onda ko'rayapsan. Ammo vujud va jismoniy borligingning zulmati uni sening basiratingdan va nigohingdan yiroqlashtirmoqda, shu bois ham hech nimani topa olmaysan ham, ko'ra bilmaysan ham".

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. Нажмиддин Кубро. Рисола илал хонм.//Қаранг: Тасаввуфий хаёт. Тошкент: Мовароуннахр, 2004.-101-6.
2. Нажмиддин Кубро. Фавових - ул жамол.//Қаранг Тасаввуфий хаёт - Тошкент: Мовароуннахр, 2004.-1046.

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE» JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

Maqolani tayorlashda qo'yiladigan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida minimal 6 sahifadan iborat bo'lib, Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan holda bo'lishi shart.
2. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatorga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
3. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni, e-mail va telefon raqami, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
4. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida 60 so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
5. Keyingi qatordan 7-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
6. Keyingi qatordan asosiy matn boshlanadi va maqola 4 qismdan iborat bo'ladi: Mavzuning dolzarbligi. Metodlar va o'rganilganlik darajasi. Tadqiqot natijalari. Xulosa.
7. Maqolalar ilmiy ahamiyatga ega bo'lib, ulardagi fakt va fikrlar asoslangan hamda mustaqil ma'no kasb etishi lozim, plagiat holati taqiqlanadi. Muallif foydalanilgan adabiyotlarni aniq ko'rsatishi, olingan iqtiboslarning aniq manbalarini keltirishi lozim.
8. Web of science hamda Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.
9. Iqtiboslar matn ichida [1, 25] beriladi. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статьи должны содержать 6 страниц, в формате Times New Roman на Microsoft Word, 12 кегль, 1 см, со всех сторон 2 см.
2. Начала абзаца - 1,25 см, формировать строки по ширине, перенос слов в другой ряд должен быть в автоматическом порядке.
3. В первой строке от правой стороны Ф.И.О. автора, во второй строке место работы, должность, ученая степень и ученое звание, e-mail и номер телефона, в третьей строке по центру страницы прописными буквами жирным шрифтом название статьи. Эта информация должна быть предоставлена на узбекском, английском и русском языках.
4. В следующей строке аннотация из 60 слов на трех языках: узбекский, английский и русский.
5. Со следующей строки ключевые слова 7-10.
6. Далее начинается основной текст. новой текст начинается со следующей строки, и статья состоит из 4 частей: актуальность темы, методы и уровень исследования, результаты исследования, заключение.
7. Статьи должны иметь научное значение, факты и идеи должны быть обоснованными и избежать плагиатства. Автор должен точно указать использованную литературу и ссылку на источники, при помощи которых он выразил свое мнение.
8. Сноски или ссылки должен быть взяты из Web of science, а также системы журналов Scopus.
9. Цитирование приводится в тексте [1, 25] Полный список литературы должен быть указан после основного текста, а алфавитном порядке.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles should be at least 6 pages, in Times New Roman, 12 pt., 1 inter.
2. The line head should be 1,25 cm, line spacing, and the words should be automatically moved.
3. The author's full name should be on the first line from the right; the author's place of work, position, academic degree, and academic rank, email address, and phone number should be on the second line; the article title should be centered in bold, capital letters, on the third line. This information should be provided in Uzbek, English, and Russian.
4. An annotation of 60 words in the next line in three languages.
5. Key words from the next row in three languages 7-10.
6. The next line begins with the main text. The main text begins on the next line, and the article consists of four parts: the relevance of the topic, the methods and level of research, the results, and the conclusion.
7. Articles must be of scientific importance and facts and opinions in the article should be well-grounded and have an independent meaning, and they must be free of plagiarism. The author must clearly demonstrate the literature used in his or her opinion, and provide the exact sources of the extracts.
8. Quotes should be from "Web of science" and "Scopus" journals.
9. A complete list of publications should be followed in alphabetical order after the main text. Seals and references should be in the main text [1, 25].